

УДК 343.132

Тетяна Валеріївна Гавриленко,

курсант 3 курсу факультету № 1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Фоміна Т. Г.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОТРИМАННЯ ЗРАЗКІВ БІОЛОГІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ

Одним з процесуальних джерел доказів у кримінальному провадженні, згідно ч. 2 ст. 84 КПК України, являється висновок експерта. Як й всі інші докази, що мають значення для кримінального провадження, висновок експерта повинен відповідати таким законним вимогам як належність, достатність та допустимість.

Відповідно до ч. 3 ст. 101 КПК України висновок експерта повинен ґрунтуватися на відомостях, що експерт сприймав безпосередньо або вони стали йому відомі під час дослідження матеріалів, що були надані для проведення дослідження. Отримання зразків для проведення експертизи регулюються ст. 245 КПК України, в якій зазначено, що вони відбираються стороною кримінального провадження, яка звернулася за проведенням експертизи або за клопотанням якої експертиза призначена слідчим суддею. У випадку, якщо проведення експертизи доручено судом, відібрання зразків для її проведення здійснюється судом або за його дорученням залученим спеціалістом.

Об'єктами експертного дослідження часто являються біологічні сліди людини, що містять в собі значну криміналістичну інформацію про контактну взаємодію певної особи з кримінальним діянням. Тому для органів досудового розслідування та суду важливе значення має законне проведення такої процедури як відібрання біологічних зразків – об'єктів різних видів експертиз, наприклад, судово-імунологічної, судово-цитологічної чи, особливо, судово-медичної молекулярно-генетичної експертиз, щоб відповідати такій вимозі як допустимість доказу.

Відібрання біологічних зразків здійснюється на підставі постанови прокурора. У разі відмови особи надати добровільно біологічні зразки – за ухвалою слідчого судді на підставі клопотання сторони кримінального провадження. Цей порядок відібрання відповідних зразків має довготривалий характер, а ще й дещо ускладнений, який обмежує самостійність і незалежність слідчого. Тому виникає питання: навіщо слідчого, як сторону кримінального провадження, наділяти правом призначати експертизу, але при цьому обмежувати його в самостійному, без ухвали слідчого судді та постанови прокурора, відібранні для неї зразків? Зобов'язати слідчого, прокурора відібрати примусово зразки також може слідчий суддя у разі, якщо клопотання про це було подано стороною захисту.

Слід зазначити, що біологічні зразки для проведення експертизи відбираються за правилами, встановленими для освідування особи, відповідно до

ст. 241 КПК України. Якщо відібрання зв'язків пов'язано із оголошенням особи, то вони повинні реалізовуватись тільки особою тієї ж статті, при цьому слідчий і прокурор можуть не бути присутніми, щоб при цьому не мали місце приниження честі та гідності особи. За необхідності дану процедуру треба проводити із залученням судово-медичного експерта або лікаря, який може визначити кількість зразків для проведення порівняльного дослідження. Якщо ж відібрання зразків здійснюється примусово, то на нашу думку, потрібно обов'язково залучати понятих, хоча це прямо у КПК України не передбачено.

Спочатку особі перед даною процедурою пред'являється постанова прокурора, роз'яснюються її права і пропонується добровільно надати зразки. Про відібрання у особи біологічних зразків складається протокол. Якщо ж особа відмовляється добровільно надати об'єкти для експертизи, сторона кримінального провадження, як зазначалося вище, повинна звернутися з клопотанням про отримання зразків для експертизи до слідчого судді, якщо неможливо отримати дані зразки в інший спосіб. Особі, у якій примусово відібрали біологічні зразки, надається копія протоколу про проведення даної процесуальної дії.

Підсумовуючи вищевказане, зазначимо, що у національному кримінальному процесуальному законодавстві чітко не визначено процесуальний порядок отримання зразків для експертизи з прямим розподілом функцій суб'єктів, які повинні здійснити таке відбирання. Оскільки органи досудового розслідування та суд, здійснюючи дану процесуальну дію за аналогією, можуть зловживати правом. Тому дане питання потребує більш чіткого врегулювання на рівні закону з метою подолання сумніву учасників кримінального провадження в законності здійснення щодо них такої процесуальної дії як отримання зразків для експертизи.

Одержано 20.04.2017

УДК 343.13

Маргарита Миколаївна Гашевська,

курсант 3 курсу факультету № 1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Романюк В. В.

ДОМАШНІЙ АРЕШТ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Кримінальний процесуальний кодекс України, прийнятий у 2012 році суттєво змінив систему запобіжних заходів кримінального провадження порівняно з КПК 1960 р. Для реалізації забезпечення прав і свобод людини, що, у відповідності до ст. 3 Конституції України є найвищою соціальною цінністю, в країні проводяться радикальні перетворення в різних галузях права, в тому числі в галузі кримінального процесуального права. Одним із проявів означеного